

14.9.2009

ALUEELLINEN YMPÄRISTÖHALLINTO VAARASSA – LAKIESITYS (HE 59/2009 vp) EDUSKUNNAN KÄSITTELYSSÄ

Suomen luonnonsuojeluliitto näkee hallituksen esityksessä (HE 59/2009 vp) ehdotetussa aluehallinnon uudessa rakenteessa ja ohjausjärjestelmässä perustavanlaatuisia ongelmia ja avoimia kysymyksiä hallinnon, erityisesti ympäristöhallinnon, toimivuuden ja kansalaisten ympäristöoikeuksien toteutumisen kannalta. Ilmastonmuutoksen, vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen haasteet ovat kasvamassa. Ympäristöhallinnon toimivuuden varmistaminen tulevaisuudessa kautta maan on entistäkin tärkeämpää.

Uudistuksen vaikutusten arviointi on kuitenkin hankalaa uudistuksen laaja-alaisuuden sekä siinä esitetyn mutkikkaan ohjausjärjestelmän takia mutta myös esityksen kireän valmisteluajataulun johdosta.

Valmistelussa ja vireillä on useita esitykseen liittyviä tai sitä täydentäviä lainmuutoksia, kuten alueiden kehittämislain kokonaisuudistus ja rakennerahastolain uudistus. Luonnos hallituksen esitykseksi alueiden kehittämislain uudistuksesta (TEM) on lausuntokierroksella 2.6.-25.6.09. Luonnoksessa olevat muotoilut muun muassa maakunnan liiton tehtäviä ja maakuntaohjelmaa koskevista pykälistä poikkeavat käsiteltävänä olevasta esityksestä (HE 59/2009 vp).

Esitykseen liittyy myös keskeneräisiä prosesseja. Esimerkiksi tarkempi arviointi metsäkeskusten asemasta ja suhteesta muuhun aluehallintoon on tarkoitus tehdä kuluvan vuoden loppuun mennessä (s. 24).

Luonnonsuojeluliiton näkemykset keskeisistä ongelmakohdista:

- 1. Hallintojärjestelmä hämärtyy**
- 2. Ympäristöhallinnon tehtävät ja riippumattoman aseman turvaaminen**
- 3. Ympäristöhallinnon resurssit**
- 4. Hallinto katoaa kansalaisilta**

1. HALLINTOJÄRJESTELMÄ HÄMÄRTYY

Uudistus on hallinnollisesti mutkikas. Epäselväksi jää, millaisia vaikutuksia viranomaistehtävien hoitamiseen lopulta aiheuttavat yhtäältä strategisen ja toiminnallisen ohjauksen eriyttäminen sekä toisaalta maakuntaliittojen ohjausvallan kasvattaminen ja epämääräisten yhteensovittamistehtävien lisääminen.

1.1. Strategisen ja toiminnallisen ohjauksen eriyttämisen ongelmia

Strateginen ohjausprosessi on vaikeasti hahmotettava. Se luo uusia hallinnollisia väliportaita ja tuo ohjaukseen uutena elementtinä maakuntahallinnon. Kun viranomaisia yhdistetään ja strateginen ohjaus eriytetään, tarve uusiin yhteensovittamisprosesseihin kasvaa, mikä ei välttämättä johda tehokkaasti ja hyvin toimivaan hallintoon.

Koordinoivien ministeriöiden, erityisesti työvoima- ja elinkeinoministeriön, ohjausvalta kasvaa merkittävästi – sekä strategisen että toiminnallisen ohjauksen kautta. Strategisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön ohjausvallan laajuutta ELY-keskusten toiminnallisessa ohjauksessa ei rajata selkeästi, mikä käy ilmi ELY-lakiesityksen 2 luvun 6 ja 8 §:stä ja niiden perusteluista. Niiden mukaan työvoima- ja elinkeinoministeriö vastaisi esimerkiksi ”keskusten yhteisiä toimintoja ja muita keskusten yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta” (kursivointi lisätty; s. 58, 60-61).

Luonnonsuojeluliitto pitää työvoima- ja elinkeinoministeriön vaikutus- ja ohjausvallan kohtuutonta kasvua huolestuttavana luonnon ja ympäristön kannalta. Sitä vahvistaa vielä alueiden kehittämisvastuun siirtyminen vuoden 2008 alusta sisäasiainministeriöltä työvoima- ja elinkeinoministeriölle, jolloin ministeriön ohjaus- ja vaikutusvalta kanavoituu myös alueiden kehittämislain sekä maakunta- ja muiden aluekehittämisen ohjelmien kautta.

Strategisen ohjausmallin kelvottomuuden osoittaa erityisesti sen soveltaminen aluehallintovirastoihin, joiden viidestä vastuualueesta kolmelle joudutaan tekemään oma strategisen ohjauksen malli.

1.2. Oto-johtaminen ELY-keskuksissa

ELY-lakiesityksen 9 § sääntelee keskuksen ja vastuualueiden johtamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaisi keskuksen johtaja, jona toimisi keskuksen yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella. Ehdotusta on pidetty huonona sekä valmistelutyöryhmissä että lukuisissa lausunnoissa ja päätoimista johtajaa välttämättömänä.

Esitystä oto-johtajasta perustellaan sillä, ettei ELYihin ole haluttu luoda uutta johtamisen tasoa (s. 37). Uusi johtamisen taso syntyy joka tapauksessa. Ohjausjärjestelmä, jossa strateginen ja toiminnallinen ohjaus eriytetään, tekisi johtamisesta erityisen haasteellista silloin, jos oto-johtajana toimisi esimerkiksi ympäristön ja luonnonvarojen vastuualueen päällikkö, joka vastuualueensa osalta olisi ympäristöministeriön ja keskuksen johtajuuden osalta työvoima- ja elinkeinoministeriön toiminnallisessa ohjauksessa.

Luonnonsuojeluliitto pitää välttämättömänä päätoimista johtajaa ELYihin.

1.3. Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon hämärtyvä suhde

Aluehallinnon uudistuksen yhtenä tavoitteena on lisätä maakuntaliittojen valtaa aluekehittämiseen. Työvoima- ja elinkeinoministeriön valmistelemissa alueiden kehittämislain laajemmassa uudistuksessa esitetään monin tavoin maakuntaliiton roolin vahvistamista ja kasvavaa ohjausotetta valtion aluehallintoviranomaiseen.

Alueiden kehittämislain kokonaisuudistuksen luonnoksessa ohjausvaikutukseltaan erilaisia yhteensovittamisprosesseja on osoitettu valtioneuvostolle, työvoima- ja elinkeinoministeriölle, alue- ja

rakennepolitiikan neuvottelukunnalle, yhteistyöryhmille, maakuntaliitoille ja maakunnan yhteistyöryhmille. Valtionhallinnon ja maakuntahallinnon tehtävät ja rooli alueilla hämärtyvät.

Hallituksen esityksessä 59/2009 vp esitetään vain joitakin muutoksia alueiden kehittämislakiin (602/2002). Lain kokonaisuudistuksessa on kuitenkin tarkoitus määritellä esimerkiksi alueiden kehittämisen tavoitteet sekä säännellä maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanosta ja roolista.

Laaaja-alaiset luonnonvarojen ja ympäristöä koskevat ohjelmat

Alueiden kehittämislain 7 §:ään maakunnan liiton tehtävistä ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta 4 a), jonka mukaan maakuntaliitto ”vastaa [---] alueellisten laaja-alaisen luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta”.

Yhteensovittamisella tarkoitettaisiin perustelujen mukaan (s. 71) ”suunnitteluprosessin käynnistämistä ja siihen liittyvän yhteistyön johtamista sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan suunnittelun kanssa”. Maakuntaliiton rooli yhteensovittamisessa jää epäselväksi, samoin suunnitelmien ja ohjelmien sija maakunnan suunnitteluasiakirjoissa ja maakuntahallinnon päätöksentekoprosessissa.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan näihin suunnitelmiin ja ohjelmiin kuuluisivat ”tällä hetkellä” (s. 71) alueellinen ympäristöohjelma, alueelliset kulttuuriperintöohjelmat ja alueelliset ympäristötietoisuus- ja ympäristökasvatussuunnitelmat. Muista suunnitelmista sovittaisiin erikseen yhteistyössä maakunnan liittojen ja hallinnonalan kesken.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että lakiin ei voi jättää maakunnan liiton ja hallinnonalan keskinäiseen sopimukseen perustuvaa avointa valtakirjaa ratkaista, mitkä suunnitelmat ja ohjelmat kuuluisivat maakuntaliiton vetovastuun piiriin. Siksi perusteluissa nimetyt ohjelmat ja suunnitelmat tulee mainita alueiden kehittämislain 7 §:n kohdassa 4 a) (poistoesitys yliviivattu, lisäesitys alleviivattu):

4 a) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteensovittamisesta lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa sekä alueellisten laaja-alaisen luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien, alueellisen ympäristöohjelman, alueellisten kulttuuriperintöohjelmien ja alueellisten ympäristötietoisuus- ja ympäristökasvatussuunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta;

Muiden kuin esityksessä nimeltä mainittujen luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatiminen, laatimisen ohjaus ja hallinta tulee säilyttää ELYjen ympäristön ja luonnonvarojen päävastuualueella. Pääosa alueellisten ELYjen ympäristövastuualueen tehtävistä on toimeenpanotehtäviä, joilla on tarkoitus turvata luonnon kantokykyä ja siten myös kansalaisten perustavia ympäristöoikeuksia.

Työvoima- ja elinkeinoministeriön valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi alueiden kehittämislakiin on lausuntokierroksella 2.-25.6.2009. Tässä luonnoksessa edellä käsitelty esitys (7 § 1 mom, kohta 4 a) on kirjattu täysin avoimella muotoilulla (TEM-luonnoksessa 10 § 1 mom kohta 8): ”ennakoi sekä vastaa ennakoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvioi ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä”. Luonnonsuojeluliitto pitää esitystä aivan liian epämääräisenä ja avoimena.

Maakuntaohjelman asema

Maakuntaohjelman velvoittavuutta pyritään lisäämään.

Maakuntaohjelmia koskevaan pykälään 10 esitetään lisättäväksi, että valtion ja kunnan viranomaisten tulee ”huolehtia, ettei toimenpiteillä *vaikeuteta* maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien toteuttamista” (10 § mom 4). Lausunto- ja neuvottelumenettely laajenisi koskemaan valtion viranomaisten lisäksi kuntien viranomaisia. Menettelyn piiriä laajennettaisiin koskemaan suunnitelmia ja toimenpiteitä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta (10 § mom 5). Perusteluissa (s. 73) ’merkittävää poikkeamista’ ei määritellä mitenkään, vaan lievennetään pelkästään ’poikkeamiseksi’.

Maakuntaohjelman velvoittavuutta koskevia muutosesityksiä perustellaan seuraavasti (s. 73): ”Pykälän 4 momentin muutosehdotus lisäisi maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien merkitystä alueiden kehittämisessä. Niiden asema lähenisi maakuntakaavan asemaa.”

Maakuntaohjelmien nostaminen velvoittavuudeltaan lähelle maakuntakaavan asemaa on perusteetonta. Maakuntakaavan laadinta, tavoitteet ja sisältö ovat muun maankäytön suunnittelun tapaan tarkasti säänneltyjä, ja sääntelyssä on huomioitu erilaiset tarpeet, tavoitteet ja arvot, joihin suunnittelu perustuu ja joiden toteutumiseen ne vaikuttavat. Maakuntakaavasta tehty päätös on myös muutoksenhaun piirissä. Maakuntaohjelmat ovat kehitysohjelmia, joille on määritelty vain väljä rakenteellinen kehys (VnA alueiden kehittämisestä 1224/2002 5 §) ja joiden sisällölle ei aseteta minkäänlaisia, moniarvoisuuden takaavia vaatimuksia. Niinpä maakuntaohjelmia hallitsevatkin pitkälti alueiden kilpailukykyyn liittyvät taloudelliset tavoitteet. Maakuntaohjelmat eivät valmisteluna myöskään kuulu muutoksenhaun piiriin.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että 10 §:n 4 momentin muutosehdotuksesta olisi poistettava virkkeen loppu: ”sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeuteta niiden toteuttamista.” Lisäys rajaisi tarpeettomasti viranomaisten toimivaltaa yleisen edun valvojana ja olisi vaarassa johtaa mielivaltaisiin tulkintoihin.

2. YMPÄRISTÖHALLINNON TEHTÄVÄT JA RIIPPUMATTOMAN ASEMAN TURVAAMINEN

2.1. Ympäristöhallinnon tehtävät

Hallituksen esityksessä ELY-laiksi ympäristön ja luonnonvarojen päävastuualueen tehtävät määritellään 3 §:ssä, momentin 1 kohdassa 10 sekä momentin 2 kohdassa 3. Lausuntokierroksen jälkeen esitystä on täydennetty 3 §:n 2 momentin 3 kohtaan kirjatulla tehtävillä. Kohtaa ei käsitellä lainkaan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

ELY-lakiesitykseen kirjattuihin tehtäviin eivät täydennyksen jälkeenkään sisälly kaikki voimassaolevan ympäristöhallinnosta annetun lain (55/1995) 4 §:ssä määritellyt alueellisen ympäristökeskuksen tehtävät. Esimerkiksi luonnon-, ympäristön- ja maisemanhoidon edistäminen sekä kuntien ympäristöhallinnon tehtävien edistäminen ja tukeminen puuttuvat. Lisäksi joitakin tehtäviä mainitaan yksityiskohtaisissa perusteluissa, mutta ei itse ELY-lakiesityksessä. Näistä tärkeimpinä mainittakoon ympäristön tutkimus ja seuranta sekä kansainvälinen yhteistyö.

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan alueellisten ympäristökeskusten *kaikki* nykyiset tehtävät tulee kirjata myös ELY-lakiin, lukuun ottamatta lupia, joista osa on siirtymässä kunnille, osa aluehallintovirastojen ympäristölupien vastuualueelle.

Ympäristöhallinnosta annetun lain 1 §:ssä on määritelty ympäristöhallinnon yleiset tehtävät, joista kestävä kehityksen edistämisen tulisi näkyä selkeästi ELY-laissa. Se olisi luontevaa kirjata suoraan ELYjen toiminta-ajatuksen, koska kestävä kehityksen edistämistä voidaan pitää kaikkia hallinnonaloja koskevana yleistavoitteena (2 §; lisäsehdotus alleviivattu):

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät kestävää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

2.2. Ympäristöhallinnon riippumattoman aseman ja asioiden puolueettoman käsittelyn turvaaminen

ELY-lakiesityksen 3 §:n 2 momentin 3 kohtaan kirjattu yleisen edun valvonta ympäristö- ja vesiasioissa on jäänyt mainitsematta ELY-lakiesityksen 4 §:n 3 momentissa, jossa säännellään asioiden käsittelyn puolueettomuudesta. Tämä puute tulee korjata lisäämällä kirjaus ELY-lain 4 §:n 3 momenttiin (lisäsehdotus alleviivattu):

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 3 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitaminen sekä 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu yleisen edun valvonta on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus varmistetaan.

ELY-lakiesityksen 20 §:ssä säännellään esteellisyys- ja kollisiotilanteiden ratkaisemista. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 64) 20 § sisältäisi säännökset ELYn ”*sisäisestä*” tehtävien järjestelystä mahdollisesti johtuvien esteellisyys- ja kollisiotilanteiden ratkaisemiseksi”. Tällainen kollisiotilanne saattaisi syntyä esimerkiksi ELYn ympäristön ja luonnonvarojen sekä liikenteen ja infrastruktuurin vastuualueiden välille, jolloin yleistä etua valvovan vastuualueen tehtävien hoidon puolueettomuus vaarantuisi. Kyseessä siis olisi yhden ELYn sisäinen, sen vastuualueiden välinen kollisiotilanne eikä ELYjen välinen, kuten perustelun loppuosasta voi ymmärtää.

ELY-lakiesityksen 20 §:n muotoilu on liian epäselvä ja ympäröivä – ja saattaisi käytännössä siirtää vastuualueen ratkaisuvallan kuuluvan yleisen edun valvonta-asian ao. vastuualueen toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön sijasta ELY-keskuksen yleishallinnollisesta toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan työvoima- ja elinkeinoministeriön määräysvallan piiriin:

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on esteellinen käsittelemään sen toimialaan kuuluvan asian, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä toiminnallisesta ohjauksesta vastaavaa ministeriötä määräämään toinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus käsittelemään asia. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että ELY-lain 20 § tulee muotoilla uudelleen siten, että *vastuualueen* ratkaisuvallasta tehtäviinsä liittyvässä yleisen edun valvonnassa tulee selkeästi ilmi ja että muotoilu ohjaa määräysvallan ao. ministeriölle, ei tulkinnanvaraisesti TEM:lle.

2.3. Ratkaisukokoonpanot ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelemisessä

Lakiesityksessä ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelemisestä aluehallintovirastoissa 2 §:n 2 momentissa määritellään ratkaisukokoonpanoiksi yhden ratkaisijan tai monijäseniset kokoonpanot. Seuraavan 3 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä todetaan, että asia ”on siirrettävä kolmijäsenisen tai tätä laajemman kokoonpanon ratkaistavaksi, jos kaksijäsenisen kokoonpanon jäsenet ovat asian ratkaisemisesta eri mieltä”. Kaksijäseninen kokoonpano mainitaan yksityiskohtaisissa perusteluissa, mutta se tulisi mainita myös 2 §:n 2 momentissa. Tosin kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon järjestyvyys esitetyllä tavalla vaikuttaa resurssien käytön kannalta kyseenalaiselta, koska erimielisyyteen päätyvä asia jouduttaisiin siirtämään edelleen monijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi.

3. YMPÄRISTÖHALLINNON RESURSSIT

Luonnonsuojeluliitto on syvästi huolestunut aluehallinnon uudistamishankkeelle asetetuista tuottavuustavoitteista ja erityisesti niiden painottumisesta ympäristöministeriön hallinnonalalle, joka toimii muutenkin äärimmäisen pienillä voimavaroilla. Ympäristöministeriön hallinnon osuus on mitättömät 0,7 prosenttia kaikkien ministeriöiden budjetista – ja pienemässä edelleen.

Aluehallinnon uudistusta valmisteltaessa uudistukselle oli vuosille 2012-15 asetettu 625 henkilötyövuoden vähennystavoite, josta 200 htv, liki kolmannes, jyvitetiin ympäristöministeriön hallinnonalalle, miltei kokonaan ELY-keskusten ympäristön ja luonnonvarojen vastuualueelle.¹ Hallituksen esityksessä uudistuksen tuottotavoite on nostettu 640 henkilötyövuoteen (s. 25). Tästä valtaosa, 545 htv, on kohdistumassa ELY-keskuksiin. Ympäristön ja luonnonvarojen vastuualueelle on koitumassa lisäksi vielä 43 htv:n vähennysvelvoite siirtona ympäristöministeriön hallinnonalalta.²

Uusiin aluehallintoviranomaisiin kohdentuu lisäksi vuoteen 2011 mennessä toteutettavia vähennyksiä lähes 500 henkilötyövuotta (s. 25). Ympäristöhallintoon tästä kohdistuu vähintään vajaat 80 henkilötyövuotta³, mahdollisesti enemmänkin. Kaikkiaan uusiin aluehallintoviranomaisiin kohdentuva tuottavuustavoite vuosina 2010-2015 on yhteensä 1 136 henkilötyövuotta (s. 25).

Luonnonsuojeluliitto pitää ilmeisenä, että ympäristöministeriön aluehallintoon on kaavailtu vielä merkittävästi suurempia henkilöstöleikkauksia 2010-15 kuin edellä esitetyn pohjalta täsmentyvät liki 320 htv. Valtaosa leikkauksista kohdentuu ELY-keskusten ympäristön ja luonnonvarojen vastuualueelle.

Ympäristöhallinnon tehtävien hoito vaarantuu vakavasti, jos resursseja leikataan esitetyllä tavalla. Esimerkiksi ympäristölupien valvontaohjelmistaan alueelliset ympäristökeskukset pystyvät nykyiselläänkin toteuttamaan vain 10-40 prosenttia. Vesienhoidon suunnittelussa resurssit ovat olleet liian niukat itse suunnitteluunkin, saati kansalaisten osallistamiseen edellytetyllä tavalla⁴. Etelä-Suomen metsiensuojeluohjelmaa METSOa koskevasta rahoitustarpeesta 90 prosenttia on jäämässä seuraavalle hallituskaudelle ja toteutus siirtymässä aiempaa enemmän tulevien ELYjen vastuulle.

¹ Muille hallinnonaloille tavoitteet oli kohdistettu seuraavasti: VM 103 htv, LVM 61 htv, TEM 161 htv ja STM 100 htv. Aluehallinnon uudistamishanke: Organisaatio-, ohjaus- ja tuottavuustyöryhmän raportti 4.11.2008, s. 88.

² Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategia-asiakirjan luonnos 3+/27.4.2009: s. 22. Luonnos jaettu Kestävän kehityksen toimikunnan alue- ja paikallisjaoston (APAJA) kokouksessa 26.5.2009.

³ Aluehallinnon uudistamishanke: Uuden aluehallinnon taloustyöryhmän raportti 29.10.2008, s. 17.

⁴ Vesienhoidon järjestämistä koskevasta lakiesityksestä (HE 120/2004) päättäessään eduskunta edellytti hallituksen seuraavan lain täytäntöönpanoa vesiensuojelun, vuorovaikutusjärjestelmän toimivuuden ja hallinnon toimintakyvyn kannalta sekä esittävän toimeenpanoon tarvittavat resurssit, kuten ympäristövaliokunta oli esittänyt (YmVM 21/2004).

Ongelmat ketjuuntuvat kuntatasolle, sillä ALKU-hankkeessa on esitetty ympäristökeskusten joidenkin lupatehtävien siirtämistä kuntiin. Siirrettäväksi on esitetty joitakin ympäristö- ja vesilain mukaisia lupia ja ilmoituksia sekä kaikki rakentamisen poikkeusluvut⁵. Tehtävien siirto on sivuutettu hallituksen esityksessä maininnalla (s. 6), että ”valtion keskushallinnosta siirrettäisiin aluehallintoon ja aluehallinnosta paikallishallintoon eräitä yksittäisiä tehtäviä”. Kuntienkin ympäristöhallinnossa podetaan vakavaa resurssivajetta⁶. Käytännössä resurssivaje merkitsee heikkenevää elinympäristöä ja kasvavaa kansalaisvalvonnan tarvetta.

4. HALLINTO KATOAA KANSALAISILTA

Hallituksen esityksessä todetaan, että uudistus vähentäisi vuodesta 2015 lähtien valtiontalouden menoja 25 miljoonaa euroa vuodessa (s. 26). Tämä merkitsisi vajaan viiden euron vuotuista säästöä kansalaista kohden.

Säästö on kansantalouden kannalta vähäinen, mutta uudistus kansalaisten kannalta merkittävä. Henkilöstöä vähennetään yli tuhannella. Asioinnin painopistettä siirretään sähköiseen asiointiin. Puhelinpalvelut etäännytetään call centereihin. Kansalaisasiointi vaatii ajanvarauksen. Tapaamiset viranomaisen kanssa viedään yhteispalvelupisteisiin. Eri toimialojen viranomaiset yhdistetään ”elyihin” ja ”aveihin” tai pitkien nimilitanioiden taakse. Valtionhallinto sekoittuu maakunta-hallintoon. Ohjaussuhteet ja samalla aluehallinnon linkit ministeriöihin hämärtyvät.

Aluehallinto katoaa kansalaisten näkyvistä ja ulottuvilta.

Risto Sulkava
Puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Eero Yrjö-Koskinen
Toiminnanjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisätietoja:
Varapuheenjohtaja Tuire Laurinoli
tuire.laurinoli@kolumbus.fi
p. 0400 696 484

Luonnonsuojelupäällikkö Ilpo Kuronen
ilpo.kuronen@sll.fi
p. 0400 153 133

⁵ Aluehallinnon uudistamishanke: Aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän raportti 31.10.2008, s. 11-12.

⁶ Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry:n lausunto 27.2.2009 HE-luonnoksesta aluehallinnon uudistamiseksi.